

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๕

วันที่ ๒๓ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	{	ประธานรัฐสภา	ผู้ร้อง
		-	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งความเห็นสมาชิกวุฒิสภาในฐานะสมาชิกรัฐสภา เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๒ กรณีที่ประชุมรัฐสภามีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในวาระที่สาม ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ ถึงมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๓ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๑๕) จากเดิมบัญญัติให้ต้องเรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกพรรคการเมืองไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท แก้ไขเป็นไม่น้อยกว่าปีละยี่สิบบาท และร่างมาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขมาตรา ๑๕ วรรคสี่ จากเดิมบัญญัติให้เก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้

แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท แก้ไขเป็น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท นั้น ทำให้เกิดการจ้วงคนเข้าไป เป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยมีกลุ่มทุนออกเงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองให้ ส่งผลให้กลุ่มทุนสามารถครอบงำพรรคการเมืองได้ง่าย และอาจเข้าครอบงำหรือชี้นำในกระบวนการสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อได้ ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองและมีความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอย่างแท้จริง อีกทั้งอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองเดิมได้ผ่านการพิจารณาและผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชน รวมทั้งได้วิเคราะห์แล้วว่าเป็นอัตราที่เหมาะสมที่สามารถป้องกันการครอบงำจากกลุ่มเงินทุนของพรรคการเมืองและไม่เป็นภาระแก่ประชาชนเกินไป สำหรับมาตรา ๕ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔ จากเดิมบัญญัติให้สมาชิกต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๑) (๓) และ (๕) ซึ่งมาตรา ๙ (๓) มีผลให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) แก้ไขเป็นตัดลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) ออกแล้วบัญญัติเป็นมาตรา ๒๔ (๓) แทน ซึ่งทำให้ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ที่เดิมแม้ศาลจะรอการลงโทษจะไม่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพราะถือว่าเป็นผู้มีมลทินมัวหมองไม่เหมาะสมที่จะเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ ส่วนมาตรา ๖ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเป็นบัญญัติให้ในจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน พรรคการเมืองนั้นอาจแต่งตั้งสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกดังกล่าวให้เป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้ตามจำนวนที่เห็นสมควรเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดโดยอนุโลม โดยตัดสาระสำคัญเกี่ยวกับเงื่อนไขของการมีสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในเขตเลือกตั้งออก แก้ไขให้มีสมาชิกอยู่ในจังหวัดนั้นจำนวนเกินหนึ่งร้อยคนเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้ง ซึ่งขัดแย้งกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้พรรคการเมืองแต่งตั้งสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

เพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบและให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองต่อกิจกรรมของพรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดนโยบายพรรคการเมืองหรือการคัดเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น นอกจากนี้ มาตรา ๗ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง แก้ไขเป็นบัญญัติให้พรรคการเมืองที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น โดยไม่ต้องมีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น ทั้งยังตัดหลักเกณฑ์การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องส่งผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้นออก จึงไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ประสงค์ให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งมาตรา ๙ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากเดิมบัญญัติว่า เมื่อสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้รับรายชื่อผู้สมัครจากคณะกรรมการสรรหาแล้ว ให้หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อลงคะแนนเลือกผู้สมัครตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมาแล้วส่งรายชื่อผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุด ๒ ลำดับแรกให้คณะกรรมการสรรหา เพื่อให้คณะกรรมการสรรหาส่งรายชื่อผู้สมัครที่ผ่านการคัดเลือกกลับไปยังคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยต้องพิจารณาจากผู้มีคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้ง แก้ไขเป็นให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมสมาชิกเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมาโดยที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัครและไม่ต้องจัดทำรายงานรายชื่อผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุด ๒ ลำดับแรก และมาตรา ๑๐ ซึ่งแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๑ จากเดิมบัญญัติให้หลักเกณฑ์การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ในทำนองเดียวกับการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๕๐ แก้ไขเป็นให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้สมาชิกให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาส่งมา โดยที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้สมัครและไม่ต้องจัดทำรายงานเรียงลำดับคะแนน โดยให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และเป็นผู้จัดลำดับตามที่เห็นว่าเหมาะสมซึ่งตัดอำนาจการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในส่วนนี้ออกไปทั้งหมด จึงขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เป็นการแก้ไขเกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญ จึงมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัยในส่วนที่ผู้ร้องขอให้วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เพราะมิได้ระบุรายละเอียดข้อเท็จจริงพร้อมเหตุผลสนับสนุนให้ชัดแจ้งว่า ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอย่างไร

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงถูกตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง โดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองและรายละเอียดตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมืองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ที่บัญญัติว่า “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ ก. ด้านการเมือง... (๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม” ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติว่าสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ได้มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง วิธีการเลือกตั้งกับบัตรเลือกตั้งใช้แบบละหนึ่งใบ กรณีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง และกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงจำนวนที่กำหนด รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและแบ่งเขตเลือกตั้งโดยบัญญัติวิธีการดำเนินการไว้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ มาตรา ๙๐ วรรคสอง บัญญัติว่าการส่งผู้สมัครให้พรรคการเมืองทำรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชี แต่ละพรรคการเมืองผู้สมัครต้องไม่ซ้ำกันและไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มาตรา ๙๐ วรรคสาม บัญญัติว่าการจัดทำบัญชีรายชื่อดังกล่าว ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ บัญญัติเกี่ยวกับการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองจะได้รับ

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ ถึงมาตรา ๗ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มิได้มีกรณีที่ข้อความจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ แต่อย่างไร จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่มาตราดังกล่าว และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๕ มิได้มีกรณีที่ข้อความจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๙๐ แต่อย่างไร จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๙๐ อีกทั้งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๙ มิได้มีกรณีที่ข้อความจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ ด้วย

ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ และมาตรา ๔ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง มาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ นั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองไว้ว่าจะต้องเก็บในอัตราเท่าใด การปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองรายปีจากปีละหนึ่งร้อยบาทเป็นปีละยี่สิบบาทก็ดี หรือการปรับลดค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพจากเดิมไม่น้อยกว่าปีละสองพันบาทเป็นไม่น้อยกว่าปีละสองร้อยบาทก็ดี ล้วนเป็นประโยชน์แก่สมาชิกพรรคการเมืองและเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เพราะไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนที่ต้องการจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างแท้จริงมากเกินไป ส่วนจะทำให้เกิดการจ้างคนเข้าไปเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยมีกลุ่มทุนออกเงินให้ ส่งผลให้กลุ่มทุน

สามารถครอบงำพรรคการเมืองได้ง่าย และอาจเข้าครอบงำหรือชี้นำในกระบวนการสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อได้หรือไม่ นั้น หากจะมีกรณีดังกล่าวจริง ไม่ว่าจำนวนเงินจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ไม่มีผลแก่กลุ่มทุนเช่นว่านั้นจะกระทำ และถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีกลุ่มทุนหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียมหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองแทนสมาชิกไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ย่อมเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิก ทั้งนี้ เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิก” ซึ่งเป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ และมาตรา ๔ จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง มาตรา ๙๐ และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) แต่อย่างใด

สำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๕ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ นั้น การแก้ไขลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองที่ว่า ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษ เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลซึ่งเคยกระทำความผิดดังกล่าวแต่ได้รับการรอกการลงโทษจำคุกสามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ เพื่อจะได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ของพรรคการเมืองเพราะเป็นเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ แต่บุคคลดังกล่าวยังเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองไว้ดังเช่นลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๕ จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) แต่อย่างใด

ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ นั้น เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้เขตเลือกตั้งในจังหวัดใดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสาขาพรรคการเมือง หากมีสมาชิกพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคน ให้พรรคการเมืองนั้นแต่งตั้งสมาชิกที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้นซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกเป็นตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น การแก้ไขโดยตัดสาระสำคัญเกี่ยวกับสมาชิกพรรคการเมืองที่ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งออก จึงเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัดรวมทั้งพรรคการเมืองด้วย ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยสามารถสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น และเป็นการให้สมาชิกพรรคการเมืองสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดนั้นได้ทุกเขตเลือกตั้ง มิได้จำกัดเฉพาะเขตเลือกตั้งที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ ก็บัญญัติให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งด้วย หากปรากฏว่าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามมาตรา ๘๖ (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน สมาชิกพรรคการเมืองจึงยังมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนอยู่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๖ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

สำหรับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๗ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ นั้น การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๗ เป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองซึ่งประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตจังหวัดใด แม้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเพียงหนึ่งแห่ง หรือมีการตั้งตัวแทนประจำจังหวัดเพียงหนึ่งตัวแทนในจังหวัดนั้นสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดนั้นได้ทุกเขตเลือกตั้ง และหากพรรคการเมืองใดมีสาขาพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งสาขาหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดมากกว่าหนึ่งตัวแทนในจังหวัดใด

ให้พรรคการเมืองนั้นกำหนดว่า จะให้สาขาพรรคการเมืองสาขาใดหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดใดในจังหวัดนั้นเป็นสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเพื่อดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น อันเป็นการให้สมาชิกพรรคการเมืองพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดนั้นได้ทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่งยังมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนอยู่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๗ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) หรือไม่ และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๐ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ หรือไม่ด้วย นั้น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ที่แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ นั้น ยังคงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการเสนอความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบรายชื่อบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่ออย่างแท้จริง ประกอบกับการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้สุดท้ายอยู่ที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง แม้การมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อที่ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการจากการ “ลงมติ” เป็นการ “ให้ความเห็นชอบ” นั้น เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งแต่เดิมมีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน และต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดำเนินการ แต่สมาชิกพรรคการเมืองยังมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนอยู่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒) และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๑๐ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ ด้วย

จึงเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ ไม่มีข้อความ
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๐ มาตรา ๙๑
และมาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง (๒)

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ